V máji 2025 si pripomíname výročia narodenia viacerých slovenských muzikológov a organizátorov slovenského kultúrneho života: Fedora Ruppeldta, Miloša Ruppeldta, Mikuláša Schneidra-Trnavského, Edity Bugalovej a Ladislava Kačica. Vzhľadom na rodinné i profesijné prepojenia sme pre rubriku *Tip mesiaca* vybrali tandem Mikuláš Schneider-Trnavský a Edita Bugalová.

Mikuláš Schneider-Trnavský (1881 – 1958) patrí k najvýznamnejším osobnostiam slovenskej hudby prvej polovice 20. storočia. Bol skladateľom, dirigentom, pedagógom a organizátorom hudobného života, ktorého meno je neoddeliteľne späté s mestom Trnava, kde prežil podstatnú časť svojho života a kde aj formoval kultúrne prostredie.

Hudobné vzdelanie získal na konzervatóriách vo Viedni a v Budapešti, čo mu poskytlo pevný základ v európskej hudobnej tradícii. Napriek tomu sa jeho tvorba vyznačuje silným zakorenením v slovenskom prostredí – osobitne v duchovnej hudbe a piesňovej tvorbe. Práve spojenie profesionálnej kompozičnej techniky s národným cítením robí jeho dielo dodnes živým a autentickým.

K jeho najvýznamnejším prínosom patrí zostavenie a vydanie *Jednotného katolíckeho spevníka*, ktorý sa stal základným pilierom liturgickej hudby na Slovensku a používa sa v kostoloch dodnes. Tento čin nemal len hudobný, ale aj kultúrny a spoločenský význam – prispel k upevneniu identity slovenských veriacich prostredníctvom spoločného spevu.

Schneider-Trnavský je často označovaný ako „slovenský Schubert“, najmä pre svoju piesňovú tvorbu. Jeho piesne, zhudobňujúce texty slovenských básnikov, vynikajú melodickou prirodzenosťou, citovou hĺbkou a úzkym prepojením hudby so slovom. Okrem piesní komponoval aj chrámovú hudbu, zbory a menšie inštrumentálne diela.

Popri kompozičnej činnosti pôsobil ako organista a dirigent, pričom významne ovplyvnil hudobný život v Trnave i širšom regióne. Vychoval generácie hudobníkov a aktívne sa podieľal na budovaní slovenských hudobných inštitúcií. Dielo Mikuláša Schneidera-Trnavského predstavuje pevnú súčasť slovenského hudobného dedičstva. Jeho tvorba stojí na hodnotách tradície, viery a kultúrnej kontinuity – a práve preto si zachováva svoju aktuálnosť aj v súčasnosti.

Profesijný životopis, bibliografiu, diskografiu, zoznam diel, ocenenia nájdete na stránke Hudobného centra: https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/987-schneider-trnavsky-mikulas

Skladby vydané tlačou si môžete absenčne alebo prezenčne vypožičať prostredníctvom on-line katalógu Univerzitnej knižnice v Bratislave: https://chamo-ukb.kis3g.sk/search/query?match_1=MUST&field_1&term_1=mikul%C3%A1%C5%A1+schneider-trnavsk%C3%BD&facet_loc=300000&facet_author=Schneider-Trnavsk%C3%BD,+Mikul%C3%A1%C5%A1,+1881-1958&sort=relevance&theme=ukb

Pozývame Vás vypočuť si aj hudbu Mikuláša Schneidra-Trnavského v príjemných priestoroch hudobného kabinetu:

https://chamo-ukb.kis3g.sk/search/query?facet_author=Schneider-Trnavsk%C3%BD,+Mikul%C3%A1%C5%A1,+1881-1958&facet_loc=310000&sort=relevance&theme=ukb

FOTO

Archív Hudobného centra: https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/987-schneider-trnavsky-mikulas

ZDROJE

https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/987-schneider-trnavsky-mikulas

Za vnuka Mikuláša Schneidra-Trnavského – Štefana Bugalu sa vydala Edita Bugalová (1951 – 2025). A to vysvetľuje veľa: jej celoživotné profesijné zameranie na dielo Schneidra-Trnavského nebolo náhodou ani akademickou voľbou. Mala k jeho odkazu osobný, rodinný vzťah, ktorý jej zároveň otvoril prístup k autentickým materiálom, rodinnej pamäti a detailom, ku ktorým sa bežný výskumník ťažko dostane. Inými slovami – nebola len historičkou Schneidrovho diela, bola aj súčasťou jeho rodinného príbehu. Systematicky skúmala

Schneidrovo dielo, podieľala sa na jeho spracovaní, interpretácii a popularizácii, čím významne prispela k jeho ukotveniu v slovenskom kultúrnom povedomí. Jej odborná práca pomohla lepšie pochopiť nielen samotnú tvorbu Schneidera-Trnavského, ale aj širšie súvislosti vývoja slovenskej hudby v 20. storočí.

Okrem toho Edita Bugalová patrí medzi výrazné osobnosti slovenského hudobného múzejníctva. Počas svojho pôsobenia v Slovenskom národnom múzeu sa významne zaslúžila o rozvoj a odborné smerovanie Hudobného múzea, ktorého bola dlhoročnou riaditeľkou. Jej práca bola pevne zakorenená v systematickom výskume hudobnej kultúry Slovenska, ochrane zbierkových predmetov a ich sprístupňovaní verejnosti. Pod jej vedením sa Hudobné múzeum profilovalo ako špecializované pracovisko s dôrazom na dokumentáciu hudobného dedičstva – od historických hudobných nástrojov cez notové materiály až po osobné pozostalosti významných slovenských hudobníkov.

Edita Bugalová sa aktívne podieľala na príprave výstav, odborných publikácií a vedeckých projektov. Jej prístup spájal rešpekt k tradícii s dôrazom na odbornú presnosť a kultúrnu kontinuitu. Zaslúžila sa o to, aby hudobné dedičstvo nebolo len archivované, ale aj živým spôsobom komunikované smerom k verejnosti.

Jej odborný prínos presahuje rámec jednej inštitúcie – patrí k tým, ktorí systematicky budovali povedomie o význame hudobnej kultúry ako súčasti národnej identity. Vďaka jej práci má dnes Hudobné múzeum pevné miesto medzi významnými kultúrnymi inštitúciami na Slovensku.

Profesijný životopis, bibliografiu, zoznam výstav, televíznych relácií, konferencií, kultúrnych podujatí a ďalších odborných prác nájdete na stránke Hudobného centra: https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/64-bugalova-edita

Muzikologické práce Edity Bugalovej si môžete absenčne alebo prezenčne vypožičať prostredníctvom on-line katalógu Univerzitnej knižnice v Bratislave: https://chamo-ukb.kis3g.sk/search/query?term_1=edita+bugalova&theme=ukb

FOTO

Martin Baumann, https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/64-bugalova-edita

ZDROJE

https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/64-bugalova-edita

[Autor: Bakičová, ChatGPT, apríl 2026]